

زندگینامه استاد حسن احمدی پیشکسوت رشته آبخیزداری ایران

نادیا کمالی^۱ و روشنک دهقان^۲

۱- دانشیار پژوهش، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران
۲- کارشناس، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران

دکتر حسن احمدی در فروردین ماه سال ۱۳۲۲ شمسی در شهر دامغان چشم به جهان گشود. ایشان بزرگ‌ترین فرزند خانواده هستند و پنج برادر و دو خواهر دارند. دوران ابتدایی را در مدرسه منوچهری دامغان گذراندند و پس از اتمام تحصیلات دبیرستان در مدرسه فردوسی و اخذ مدرک دیپلم تجربی، در کنکور دانشگاه تهران در دو رشته دامپزشکی و کشاورزی قبول شدند ولی به دلیل سابقه خانوادگی خود در پیشه کشاورزی، تصمیم گرفتند، در این رشته تحصیل نمایند. بنابراین، تحصیل خود را در دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران آغاز و پس از دو سال گذراندن دروس کشاورزی، رشته جنگل و مرتع را انتخاب کردند و مدرک کارشناسی ارشد خود را در همین رشته از دانشگاه تهران اخذ نمودند. ایشان از پدر و دایی خود به‌عنوان مشوق‌های اصلی‌شان در دوران تحصیل یاد می‌کنند و معلم جغرافیای خود، آقای طباطبایی را عامل علاقه‌شان به منابع طبیعی می‌دانند. در سال ۱۳۴۷ (ش) در دانشگاه

دانشمندان ایرانی

دکتر حسن احمدی

تکریم دکتر حسن احمدی به‌عنوان روز معلم در کهریزک سال ۱۴۰۳ (ش)

- انتشار بیش از ۳۵۰ مقاله به زبان‌های فارسی، انگلیسی و فرانسه
- جزو ۱ درصد دانشمندان جهان در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ (ش)
- تربیت بیش از ۲۰۰۰ نفر مهندس در رشته منابع طبیعی
- استاد راهنمای بیش از ۱۵۰ دانشجو در کارشناسی ارشد
- استاد راهنمای بیش از ۷۰ دانشجوی دکترا
- استاد راهنمای چندین دانشجوی دکتری فرانسوی و آلمانی
- مجری بیش از ۴۰ طرح پژوهشی
- مدیر قطب علمی مدیریت پایدار حوزه آبخیز از سال ۱۳۸۵ (ش) تاکنون
- عضو هیئت‌امناي پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری کشور از سال ۱۳۸۷ (ش) تاکنون
- عضو هیئت‌مؤسس و امنای دانشکده مجازی نور طویا از سال ۱۳۸۴ (ش)
- رئیس انجمن مدیریت و کنترل بیابان
- معاون اداری و مالی دانشگاه تهران به مدت ۴ سال
- مدیر گروه احیاء دانشگاه تهران به مدت ۴ سال
- رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران به مدت ۱۰ سال
- رئیس مرکز تحقیقات بین‌المللی بیابان دانشگاه تهران به مدت ۳ سال
- علاوه‌بر فعالیت‌های علمی و پژوهشی، ایشان از سال ۱۳۷۷ (ش) وارد بدنه مدیریتی آسایشگاه خیریه کهریزک شدند و با عناوین مختلفی چون بازرس هیئت‌مدیره، عضو هیئت‌امنا، عضو هیئت‌مدیره و ... آن مجموعه را یاری می‌نمایند.
- به‌واسطه تجربیات گرانقدر ایشان در مدیریت منابع انسانی، همچنین اشراف کامل به بخش‌های گوناگون آن مجموعه و مهم‌تر از همه، دلی که در گروی توان‌خواهان کهریزک داشتند، از تیر ۱۳۸۹ (ش) به‌عنوان مدیرعامل مؤسسه خیریه کهریزک انتخاب شدند. در سال ۱۴۰۱ (ش) و بنا به خواسته ایشان، دوران مدیرعاملی دکتر حسن احمدی به پایان رسید و تصمیم بر آن شد تا به‌عنوان ریاست هیئت‌مدیره، کهریزک را یاری نمایند.
- افتخار و سعادت‌ی نصیبمان شد و با آقای دکتر حسن احمدی به‌گفت‌وگو

تهران به‌عنوان مربی استخدام و چند سال بعد برای ادامه تحصیل راهی کشور فرانسه شدند و در دانشگاه بردو مدرک کارشناسی ارشد فرسایش و رسوب را اخذ کردند، پس از آن نیز موفق شدند دکترای آبخیزداری را از همان دانشگاه در سال ۱۳۵۳ (ش) دریافت کنند، حکم استادیاری وی نیز در همین سال صادر شد. ایشان در ایران اولین نفری بودند که مدرک دکتری آبخیزداری گرفتند.

دکتر احمدی از سال ۱۳۴۷ (ش) تا ۱۳۸۹ (ش) به مدت ۴۲ سال به‌عنوان استاد در مقاطع گوناگون کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در دانشکده منابع طبیعی و دانشگاه تهران مشغول به تدریس بودند. برخی از افتخارات ایشان عبارتند از:

- استاد برگزیده دانشگاه تهران
- پژوهشگر نمونه دانشگاه تهران
- اخذ مدال پالم آکادمیک (Palm academiques)، بالاترین مدال علمی کشور فرانسه توسط نخست‌وزیر و وزیر علوم فرانسه
- نماینده قاره آسیا و ایران در سازمان ملل در رابطه با کنوانسیون مقابله با بیابان‌زایی (UNCCD) تا سال ۲۰۱۰
- مشاور معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور منابع طبیعی
- عضو شورای پژوهشی دانشگاه تهران
- مشاور پژوهشی دانشگاه تهران
- عضو هیئت‌ممیزه دانشگاه تهران
- رئیس گروه علمی کشاورزی فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران از سال ۱۳۸۷ (ش) تاکنون
- مؤلف ۸ عنوان کتاب از انتشارات دانشگاه تهران
- ابداع ۴ مدل: منشأیابی طوفان‌های ماسه‌ای و گرد و غبار- فرسایش و رسوب IRIFR.E.A- ارزیابی پتانسیل بیابان‌زایی IMDPA- مدل پهنه‌بندی اکوسیستم بیابان‌های ایران
- مترجم ۴ کتاب از انتشارات دانشگاه تهران
- انتخاب کتاب «ژئومرفولوژی کاربردی» به‌عنوان بهترین کتاب سال دانشگاهی در کشور (۱۳۶۸ شمسی)

ضعیف هستند. دانشجوی منابع طبیعی در عمل باید با اکوسیستم آشنا شود، متأسفانه دانشجویان فعلی دید اکولوژی ندارند.

سؤال: دیدگاه و نظر حضرت عالی راجع به بهره‌برداری از عرصه‌های منابع طبیعی چیست؟

پاسخ: ما باید با یک برنامه مدیریتی صحیح از طبیعت بهره‌برداری کنیم. برای مدیریت صحیح لازم است طبیعت را بشناسیم. واحد کاری و مدیریتی منابع طبیعی باید حوزه آبخیز باشد، مدیر آن باید برنامه مدیریتی را تدوین نماید و متخصصین لازم را با توجه به شرایط و حوزه آبخیز در کنار خود جمع کند. منظور از حوزه آبخیز محدوده توپوگرافی است که در آن، همه جریان‌های آبی به یک بستر اصلی وارد و از یک خروجی خارج می‌شوند. در این محدوده، اکوسیستم جنگل، مرتع و بیابان قرار گرفته و اکوسیستم کشاورزی استقرار پیدا کرده است و در هر منطقه با توجه به شرایط اقلیمی، اکولوژی و قومی - فرهنگی مردم به تولید و بهره‌برداری مشغول هستند.

ذکر این نکته مهم است، بحران منابع طبیعی شدید است. آب، خاک و پوشش گیاهی سه رکن اصلی یک اکوسیستم هستند که هر سه آنها در کشور ما در بحران قرار دارند. متأسفانه در همه جای کشور شاهد تخریب هستیم، همین تخریب‌ها سبب وقوع سیل سال ۱۳۹۸ (ش) شد. در واقع، همه مناطقی که در سال ۱۳۹۸ با وقوع سیل روبه‌رو شدند، در گذشته پوشش جنگلی داشته‌اند که متأسفانه پوشش گیاهی آنها به هر دلیلی تخریب شده و سیل به وقوع پیوسته است.

در پایان، از استاد ارجمند، آقای دکتر حسن احمدی، به‌خاطر فرصتی که به ما دادند تا با ایشان هم‌سخن شویم، بی‌نهایت سپاسگزاریم.

بسیاری از اساتید، متخصصین و کارشناسان زنده منابع طبیعی کشور، افتخار شاگردی و استفاده از علم و تجربیات دکتر احمدی را به عنوان برگی زرین در کارنامه علمی خود دارند و علوم منابع طبیعی مرهون تلاش‌ها و کوشش ایشان می‌باشد.

درودها و دعاهای خیرمان بدرقه راهتان.

نشستیم. چند سؤال مطرح کردیم و پاسخ ایشان را جویا شدیم که در ادامه به آنها خواهیم پرداخت.

سؤال: آقای دکتر، بی‌شک وضعیت آموزش دانشجویان منابع طبیعی نسبت به گذشته تغییر کرده است، از نظر شما، این تغییرات مثبت هستند یا منفی؟ پاسخ: متأسفانه کارهای عملی بسیار کم‌رنگ شده است. هر دانشجوی منابع طبیعی مطابق برنامه‌ریزی باید مباحث آموزش‌دیده در درس تئوری را در عرصه نیز تجربه و اجرا کند. البته امکانات هم برای برپایی عملیات لازم است و استاد به دلیل نداشتن امکانات و بودجه لازم گرایشی به برپایی کار عملی ندارد، می‌توان گفت دانشجو در عمل چیزی یاد نمی‌گیرد. در واقع، متخصص منابع طبیعی در رشته‌های مختلف وجود دارد، اما تعداد تکنسین‌ها کم است و ما نیاز به تکنسین و کارگر ماهر داریم تا بتوانند در عرصه مورد استفاده قرار گیرند.

سؤال: آیا موافق ادغام رشته‌های منابع طبیعی در مقطع کارشناسی می‌باشید؟ پاسخ: در گذشته چنین بود. من ورودی سال ۱۳۴۲ (ش) دانشگاه تهران هستم. ۲ سال نخست علوم کشاورزی و همه بحث‌های مرتبط با کشاورزی و علوم پایه (آب، خاک، گیاه و ...) و ۲ سال آخر درس منابع طبیعی و تخصصی را می‌خواندیم. به‌عنوان مثال بنده دروس ماهی‌شناسی، محیط‌زیست و جنگل را هم گذراندم. این سیستم بهتر است و منجر به تخصصی شدن آن می‌شود، همچنین، انتخاب گرایش به مقطع کارشناسی ارشد و دکتری موکول می‌شود. اکنون اگر از یک دانشجوی جنگل بخواهیم چند گیاه مرتعی نام برد، اطلاعی ندارد.

سؤال: آیا سرفصل‌های آموزشی باید بازنگری شود؟

پاسخ: سرفصل آموزشی مهم نیست آنچه اهمیت دارد ارتباط بین آموزش، پژوهش و اجراست. در زمان مسئولیت بنده در دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران با سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور ارتباط خوبی داشتیم، اما این ارتباط خوب بین بنده و آقای مهندس فلاح بود، ارتباط دو نفره نه سیستمی. دانشجویها باید در فصل تابستان کارورزی بروند و این بسیار مؤثر است، چون دانشجویها تئوری تربیت می‌شوند و در اجرا بسیار